

Олександра КАРАКУЦ

Головний консультант центру
зовнішньополітичних досліджень,
Національний інститут стратегічних досліджень

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА ВЗАЄМНІ БЕЗПЕКОВІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ З ЄС І НАТО

Україна є одним із ключових контрибуторів європейської та трансатлантичної безпеки. Як суверенна держава, що самостійно визначає основні напрямки і пріоритети своєї зовнішньої політики, Україна налаштована посилювати наявні стратегічні партнерства, в яких вона бере участь.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України від 2020 р. (Указ, 2020) та Стратегії зовнішньополітичної діяльності України від 2021 р. (Указ, 2021), одним із ключових пріоритетів національних інтересів та забезпечення національної безпеки української держави є європейська та євроатлантична інтеграція України. В основу зовнішньої політики нашої держави покладений стратегічний курс на набуття повноправного членства в Європейському Союзі (ЄС) та в Організації Північноатлантичного договору (НАТО), закріплений у Конституції України. Продовження цього стратегічного курсу є основним напрямом зовнішньої політики України в подальші роки, зокрема в контексті повномасштабного збройного вторгнення РФ та його наслідків для європейського і євроатлантичного середовища безпеки.

Основними цілями європейської та євроатлантичної інтеграції України є:

- збереження і посилення солідарності держав-членів ЄС і НАТО щодо надання всебічної підтримки Україні у відновленні територіальної цілісності, незалежності та суверенітету України, протидії повномасштабній збройній агресії РФ та її наслідкам;
- забезпечення у подальшому безпеки і обороноздатності України на рівні, достатньому для запобігання новим збройним конфліктам – отримання гарантій безпеки від держав-членів ЄС і НАТО;
- набуття повноцінного членства України в Європейському Союзі та Північноатлантичному Альянсі.

Для України стратегічне партнерство з ЄС і НАТО виступає, серед іншого, катализатором внутрішніх демократичних трансформацій та утвердження своєї політичної суб'єктності на міжнародній арені. Поглиблена співпраця з державами європейського й трансатлантичного простору означає доєднання України до «європейської родини»; захист демократичних цінностей і цивілізаційного вибору українського суспільства; запоруку безпекової, політичної й економічної стабільності, стійкості державних інституцій; а також

формування сприятливих умов для ефективного протистояння подальшій агресивній політиці РФ та інших недемократичних світових гравців.

Для Європейського Союзу інтеграція України в його структури має свої переваги. Українська держава здатна посилити безпеку об'єднання і зміцнити оборонний потенціал держав на його східних кордонах; зберегти і укріпити цінності демократії на європейському континенті та в світі; розширити політичний вплив і «голос» демократичних держав Центральної та Східної Європи на регіональному рівні тощо.

З точки зору забезпечення трансатлантичної безпеки, Україна довгий час стримує російську збройну агресію на східних кордонах НАТО, надаючи тим самим можливості для держав регіону наростити свою обороноздатність і відтермінувати потенційні акти агресії з боку РФ на окремі держави (наприклад, Польщу, Литву, Естонію). Протидія України повномасштабному вторгненню РФ стимулювало держави регіону (зокрема, окремі держави Бухарестської дев'ятки, чорноморські держави-члени НАТО) переглянути підходи до забезпечення національної безпеки, посилювати свій оборонний потенціал і трансформувати оборонні плани на рівні регіональних політичних і безпекових об'єднань (НАТО, 2025).

Крім того, Україна володіє унікальним досвідом протидії як конвенційним, так і гібридним інструментам війни з боку РФ, що є надзвичайно актуальним для держав НАТО, які систематично стикаються з системними дезінформаційними кампаніями та іншими цілеспрямованими операціями впливу Росії. Головними цілями таких кампаній РФ проти держав НАТО і ЄС є підірив європейської й трансатлантичної єдності, а також дискредитація довгострокової підтримки України. Задля цього Росія прагне розколоти суспільну думку серед громадян держав Євросоюзу та НАТО, посилити політичну вагу окремих представників правих і лівих політичних сил у Європі, просуваючи через них свої наративи і легітимізувавши свою політичну позицію (Каракуц, 2024).

Враховуючи вищезазначене, стратегічне партнерство України з ЄС в умовах тривалої повномасштабної збройної агресії Росії має включати в себе:

- повне використання потенціалу політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС на основі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони;
- виконання рекомендацій Європейської комісії та відкриття процедури офіційних переговорів про членство (переговорних кластерів), що передбачає ухвалення відповідного законодавства ЄС; підготовку до його впровадження; проведення судових, адміністративних, економічних та інших реформ, неодмінних для відповідності вимогам (критеріям) приєднання України до Євросоюзу;

- розвиток секторальної інтеграції України з ЄС, поступова інтеграція України до внутрішнього ринку ЄС тощо;
- подальше залучення підтримки ЄС та її окремих держав-членів для всебічної протидії повномасштабному збройному вторгненню РФ в Україну (зокрема, застосування обмежувальних заходів з боку ЄС проти Російської Федерації), а також для обмеження деструктивної моделі поведінки окремих політичних гравців у Євросоюзі, які ретранслюють російські наративи;
- задіяння ресурсів ЄС для подолання соціально-економічних, гуманітарних, екологічних наслідків повномасштабного збройного вторгнення РФ в Україну; узгодження і реалізація пріоритетних напрямків співробітництва у сфері повоєнної відбудови України;
- участь України в розбудові та здійсненні спільної політики безпеки і оборони Європейського Союзу, а також в оборонних і безпекових ініціативах окремих держав-членів ЄС тощо.

Розбудова подальшого стратегічного партнерства України з НАТО з огляду на взаємні безпекові виклики та загрози має включати в себе наступне:

- посилення координації з державами-членами Альянсу щодо активної протидії повномасштабній збройній агресії РФ та її наслідків з використанням наявної допомоги з боку союзників;
- проведення широкого спектра внутрішньодержавних реформ з метою досягнення відповідності критеріям членства в НАТО з використанням напрацьованих координаційних механізмів (зокрема, Ради Україна-НАТО);
- розширення співпраці України з Альянсом щодо обміну досвідом із протидії гібридним загрозам і методам ведення повномасштабних воєнних дій, зокрема за рахунок співробітництва з центрами передового досвіду НАТО у різних сферах;
- забезпечення підтримки з боку держав-членів НАТО щодо чіткого окреслення перспектив набуття повноправного членства України в Альянсі як гарантії нашої національної безпеки;
- узгодження процедури або механізму приєднання України до Організації Північноатлантичного договору (з можливим використанням різних форматів співробітництва України та НАТО);
- позиціонування України як ключового контрибутора трансатлантичної системи безпеки, східного флангу і чорноморського регіону. Вступ України в НАТО слугуватиме потужним сигналом світу щодо спроможності Північноатлантичного альянсу захищати свої цінності та посилювати оборону і захист своїх держав-членів перед новими потенційними і реальними безпековими загрозами.

Таким чином, стратегічне партнерство України з Євросоюзом та Північноатлантичним Альянсом в умовах повномасштабної збройної агресії РФ

демонструє посилену взаємозалежність безпекових інтересів сторін. Реалізація подальшого поглибленого стратегічного партнерства та перспектива членства України в ЄС і НАТО здатні суттєво посилити стійкість усієї системи європейської та трансатлантичної безпеки, зокрема в умовах нових політичних і безпекових викликів для союзників.

Список використаних джерел

- NATO's response to Russia's invasion of Ukraine. (2025). *NATO official website*. Retrieved from https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_192648.htm?selectedLocale=en
- Каракуц, О. (2024). Російські дезінформаційні кампанії в Європі. *Національний інститут стратегічних досліджень*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rosiyski-dezinformatsiyni-kampaniyi-v-yevropi>
- Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». (2020). *Офіційне представництво Президента України*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
- Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України». (2021). *Офіційне представництво Президента України*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

Марія БОМБІК

студентка кафедри міжнародних відносин та права
Національний університет «Одеська політехніка»
Науковий керівник - к.п.н., доц. Валентина БАБІНА

ВІД АСОЦІАЦІЇ ДО ЧЛЕНСТВА: ЩО ПОТРІБНО УКРАЇНІ ДЛЯ ПОВНОПРАВНОГО ВСТУПУ ДО ЄС?

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 році стало ключовим етапом у процесі європейської інтеграції нашої держави (Угода, 2014). Угода закріпила політичне асоціювання та економічну інтеграцію, передбачаючи адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС та впровадження всеохоплюючих реформ у багатьох сферах. Імплементация Угоди про асоціацію триває досі, охоплюючи понад триста правових актів *acquis communautaire*. Попри значні успіхи в децентралізації, цифровізації та створенні нових антикорупційних інституцій, реформи в судовій системі та